

Ministru prezidenta Aigara Kalvīša uzruna konferencē „Korupcijas novēršana un apkarošana – tendences un nākotnes izaicinājumi”, 2007.gada 9.oktobrī

Labdien!

Pirms pieciem gadiem mēs Latvijā nodibinājām jaunu iestādi – Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju, kam likums deleģēja visnotaļ plašas pilnvaras valsts amatpersonu darbības uzraudzīšanā un politisko partiju finansēšanas kontrolē.

Sabiedrība ar cerībām uzņēma valsts apņemšanos pievērst šiem jautājumiem pastiprinātu uzmanību, novērst un apkarot ļaunprātīgu amata izmantošanu sava labuma gūšanai, darīt visu, lai atjaunotu iedzīvotāju uzticēšanos valsts institūcijām un amatpersonām.

Šajā laikā birojs ir spējis izveidot profesionālu kolektīvu, iegūt sabiedrības uzticību, radīt labi strādājošu mehānismu korupcijas novēršanas un partiju finansēšanas likumu uzraudzībai.

Korupcijas novēršanas tēma ir kļuvusi par vienu no pastāvīgām rubrikām masu medijos un sabiedrisko organizāciju dienas kārtībā.

Biroja darbs ir bijis veiksmīgs un, atklāti sakot, vienmēr sastapis valdības atbalstu. Arī finansiālā nozīmē.

Valsts budžeta finansējums birojam šajā laikā ir audzis ik gadu – no 1,666 miljoniem latu 2003. gadā līdz 3,46 miljoniem šogad. Nākamā gada budžetā valdība ir ieplānojusi KNAB vajadzībām veltīt 3,68 miljonus latu.

Mēs esam pieredzējuši vairākkārt grozītus likumus, skaļus interešu konflikta gadījumus, pēdējā laikā aizvien biežāk uzzinām par aizturētiem kukuļņēmējiem vai ierosinātiem kriminālprocesiem.

Šķiet, tiek darīts viss iespējamais, lai iznīdētu korupciju pašā saknē.

Taču īsta sabiedrības ticība tam, ka korupcija valstī samazinās, nav iegūta. Kāpēc?

Bieži vien ir dzirdēts viedoklis, ka aptaujas, kuru rezultātā tiek aprēķināts korupcijas uztveres indekss, ir subjektīvas un neparāda patieso koruptīvo gadījumu daudzumu valstī.

No vienas puses, tas tā ir. Cilvēki, kas ir neiecietīgāki pret negodīgu valsts amatpersonu, asāk reaģēs uz katru, vissīkāko korupcijas pazīmi.

Mums, latviešiem nav tādas vēsturiskās pieredzes kā dažām tradicionālām sabiedrībām, kur kukulis ir bijis normāla, publiski akceptēta parādība.

Mēs gan esam pieredzējuši padomju režīma divkosīgo raksturu, taču tas bija okupācijas režīms, svešs, mūsu mentalitātei nepieņemams valsts un tās pilsoņa attiecību modelis. Es pieļauju, ka atmiņas par šī režīma nesto pazemojumu, ir viens no

ienesliem neiecietībai pret korupcijas aromātu varas gaitēnos.

Es domāju, ka tieši pazemojums ir tās jūtas, kas neļauj samierināties ar korupciju kā sistēmu, korupciju, kā „vispārpieņemtu kārtību”.

Lai arī lielākā daļa sabiedrības, iespējams, nekad nav saskārusies ar konkrētiem korupcijas gadījumiem, pilnīgi pietiek ar baumām par valsts nozagšanu, ar anekdotēm par ceļu policistiem, ar kaimiņa ieteikumu, kuram tiesnesim cik jāmaksā, lai izjustu nepatiku un riebumu.

Šajā ziņā, es domāju, mēs varam būt droši – mūsu sabiedrība nekad nepieņems koruptīvu lietu kārtības metodi kā normu.

Cits jautājums ir – kā padarīt cīņu ar korupciju pārskatāmāku, atklātāku, pārliecinošāku?

Kāpēc birojs, kura nosaukumā ir ne tikai korupcijas apkarošana, bet pirmām kārtām – novēršana, galvenokārt jūtams publiskajā telpā kā maskās tērptu slepeno aģentu grupa, kas nodarbojas ar iezīmētas naudas piedāvāšanu un arestiem?

Kāpēc spēka demonstrēšana, vēlme pieķert un sodīt tiek vērtēta augstāk par iespēju konstatēt un novērst pašu korupcijas iespēju?

Es šeit runāju par balansu, par pārdomātu izmantojamo līdzekļu izvēli.

Slepenības režīms un īpašās pilnvaras ir ne mazāk koruptīvi apstākļi kā valsts amatpersonas statuss. Negodīgs cilvēks šādos apstākļos ātri vien adaptējas un saprot, kā tos izmantot savā vai savu draugu labā.

Es domāju, tas jāpatur prātā, uzlabojot arī KNAB darbības caurspīdīgumu. Sabiedriskās konsultatīvās padomes darbs šajā ziņā varētu būt aktīvāks un informējošāks.

Sabiedrības līdzdalība, ieinteresētība labas pārvaldības nodrošināšanā ir daudz iedarbīgāks instruments par slēptajām kamerām katras amatpersonas kabinetā.

Tas ir jautājums par to, kādu valsti mēs vēlamies redzēt – policejiski sakārtotu un kontrolējamu valstiņu, kurā amatpersonas neņem kukuļus vienīgi aiz bailēm, vai atklātu un godīgu valsts pārvaldes struktūru, kas balstās uz savstarpēju uzticību un sakārtotu likumdošanu?

Es gribētu apsveikt KNAB darbiniekus ar pieciem veiksmīgiem darba gadiem, taču padomāt arī par nākotni.

Vai mēs gribam valsti, kurā korupcija jāapkaro militāriem līdzekļiem, vai tādu, kurā tā tiek novērsta jau saknē? Es esmu par otro variantu.

Birojam ir jāturpina attīstīties, pilnveidojot un uzlabojot korupcijas novēršanas un apkarošanas darbu.

Valdības vārdā es varu solīt arī turpmāk vislielāko atbalstu un ieinteresētību.

